

**Інна О. Іртищева, Ірина І. Надточій, Ірина С. Крамаренко,
Наталія В. Гришина, Ірина І. Дубинська**

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ДРАЙВЕР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ НА ЗАСАДАХ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті досліджено ефективність трансформації інтелектуального потенціалу територіальних громад у результати економічного розвитку на засадах циркулярної економіки. Актуальність теми зумовлена необхідністю підвищення результативності муніципального управління в умовах децентралізації, цифрової трансформації та повоєнного відновлення України. Метою дослідження є кількісне оцінювання ефективності використання інтелектуального потенціалу територіальних громад Миколаївської області та визначення впливу інституційних практик циркулярної економіки на досягнуті результати.

Методологічною основою дослідження є двоетапний підхід DEA-Tobit. Для оцінювання ефективності використано метод аналізу середовища функціонування (DEA), який дозволяє порівнювати громади за співвідношенням використаних ресурсів і досягнутих результатів. Як вхідні параметри враховано частку зайнятого населення з вищою освітою та видатки на утримання управлінського апарату в розрахунку на одного мешканця. Результативність діяльності громад оцінювалася за показниками власних доходів бюджету на одного мешканця та щільністю малого і середнього підприємництва. Емпіричну базу становили дані 12 територіальних громад Миколаївської області за 2024 рік.

Результати дослідження засвідчили, що середній рівень ефективності громад становить 0,80, що свідчить про наявність значних резервів підвищення результативності управління. Найвищих показників досягли Миколаївська та Південноукраїнська громади, які формують межу ефективності та демонструють різні моделі успішного розвитку. Встановлено, що більшість громад функціонують нижче оптимального масштабу, що обмежує можливості повної реалізації їхнього потенціалу та обґрунтовує доцільність розвитку міжмуніципального співробітництва.

Особливу увагу приділено оцінюванню впливу циркулярної економіки. Для цього сформовано індекс інституційних практик циркулярної економіки, який охоплює програми поводження з відходами, зелені закупівлі, участь у екологічних грантових проєктах і цифрові еко-сервіси. Виявлено статистично значущий позитивний зв'язок між рівнем розвитку циркулярних практик та ефективністю муніципального управління. Кожні додаткові 10 пунктів індексу циркулярної економіки супроводжуються зростанням показника ефективності приблизно на 0,10.

Практична цінність результатів полягає у можливості використання запропонованого підходу для бенчмаркінгу територіальних громад, моніторингу ефективності муніципального управління та обґрунтування управлінських рішень

щодо розвитку людського капіталу, підприємництва й циркулярних практик як важливих драйверів сталого місцевого розвитку.

Ключові слова: інтелектуальний потенціал; муніципальне управління; економічний розвиток; територіальна громада; циркулярна економіка; сталий розвиток; людський капітал; цифрова трансформація; інституційна стійкість; емпіричний аналіз.